

Associacions col·laboradores

Pas del ferret en les despulles de Lucrecia Borja (Bori) per davant de la Basílica de la Mare de Déu dels Desamparats. Novembre de 1960 (Foto: *Las Provincias*)

Tots els dies 9

- 52 -

9 de març de 2019

(Museu d'Història de València. Mislata.)

Lucrecia Bori

(València ciutat, 1887 - Nova York, 1960)

Convencio Valencianista
cvalencianista@gmail.com

LUCRECIA BORI

(València ciutat, 1887— Nova York, 1960)

Lucrecia Natividad Borja González de Riancho naixqué en el carrer Pelai de València ciutat, al costat del conegut trinquet, el 24 de desembre de 1887. Son pare era militar, natural de Borriana, i sa mare, d'Ontaneda (Santander). La família es traslladà a Borriana al poc de naixer Lucrecia.

Tal vegada allí s'inicià en la música en un cor local. En només sis anys pujà per primera vegada a un escenari. La seua perícia en el cant no passà desapercebuda i començà a formar-se de manera especialitzada en el conservatori de València, el de la plaça sant Esteve, a les ordres del reconegut tenor Lambert Alonso (qui estrenaria l'himne de l'Exposició de 1909, declarat més tart Himne Regional) i de Pere Farvaró. Sent encara molt jove i veent el seu futur lligat al cant, viajà a Milà, a on continuà estudiant i formant-se.

El seu debut fon en 1908 en Roma donant vida al personatge de Micaela en l'òpera "Carmen", iniciant una extraordinària carrera internacional que la portà als millors teatres del moment; entre uns altres, la Scala de Milà, San Carlo de Nàpols, la Pérgola de Florència, Municipal de San Remo, Garnier de Monte-Carlo, Châtelet de París, Kursaal d'Ostende, Colón de Buenos Aires, Metropolitan de Nova York, Payret de La Havana, Urquiza de Montevideo, Hollywood Bowl d'Els Àngels, Civic Opera de San Francisco i els grans auditoris de Boston, Montreal, Toronto, Atlanta, Washington, Filadelfia, per citar només unes quantes ciutats que foren testics del seu cant.

El nom artístic de Lucrezia Bori l'adoptà a instàncies de la gran soprano Emma Calvé. Primer actuà en el seu llinatge autèntic, Lucrezia Borja (1909), a l'any següent va ser Lucrezia de Borja Bori, després (1911) Lucrezia Bori Borja, més tart La Bori (com dien en Itàlia) i finalment Lucrezia Bori a partir de 1914.

Segons contenen les cròniques de l'època Lucrezia estava dotada d'una veu cristalina, intuïtiva i de timbre seductor, el seu fraseig transmetia gran emoció poètica a les seues interpretacions, además de descollar també pel seu encant personal.

D'entre les seues actuacions podem destacar: en 1910 compartí cartell en Enrico Caruso en la 'Manon Lescaut' parisina, en la aprovació, ni més ni menys, que de Puccini y Toscanini. La seua carrera se creuà més voltes en el mític director italià, puix l'elegí per a participar en 'La Traviata' i 'Falstaff' en 1913 en Busseto per a celebrar el centinari de Verdi.

També va ser elegida per Richard Strauss, per a interpretar a Octavia en l'estrena en italià de "Der Rosenkavalier" (El cavaller de la rosa) en la Scala de Milà. Era giner de 1911.

Després de les seues actuacions per Europa, s'embarcà cap a Amèrica. Actuà en Argentina, Uruguai, Cuba...; i en 1912 la nostra soprano arribà a Nova York. En el seu debut en el Metropolitan demostrà la seua madurea com a cantant, al mateix temps que construí una sòlida carrera.

Com a estrella internacional que fon, compartí cartell en els més grans del seu temps: Caruso, Lauri-Volpi, De Luca, Martinelli, Scotti, Gigli..., i els també valencians, Vicent Ballester i Perelló de Seguro.

Des del seu debut en 1908 fins a la seua retirada en 1936 fon una de les grans estrelles internacionals de l'òpera. Triumfà en la Scala i fon la reina absoluta en el Metropolitan en els papers de soprano lírica del repertori italià i francès. Després de la seua retirada fundà la Societat d'Amics del Metropolitan i continuà mantenint una estreta relació en el teatre. El seu caràcter extrovertit, la seua simpatia desbordant i el seu dò de gents la convertiren en la primera dona en formar part de Consell d'Administració del Metropolitan Opera House.

La seua passió per València quedà confirmada en la gala que promogué en el Town Hall de Nova York en la finalitat de recaptar fons per als damnificats de la riuada de 1957. La gala es celebrà en abril de 1958, en ella col·laboraren molts artistes espanyols i no faltaren els valencians germans Iturbi. Lucrecia tornà a cantar, i lluí el seu encant personal i triumfà. Els 50.000 dòlars, de l'època, que se recaptaren, foren entregats per la cantant, en el més de juny de 1958,

Rincón de Arellano, alcalde de València, fa imposició a títol pòstum de la Gran Creu de Beneficència.

en una visita personal a l'Ajuntament, a l'alcalde marquès del Turia, que els destinà a crear l'actual barri de la Font Santa (Fuensanta), a on té dedicat un carrer.

Lucrecia Bori muigué en Nova York, a on residia, el 14 de maig de 1960, víctima d'un derrame cerebral. Uns mesos més tart, en novembre, les seues despulles foren solemnement rebudes en la ciutat que la va vore naixer, desfilar la comitiva pel carrer de la Pau, cap a la Catedral i la Basílica de la Mare de Deu. L'alcalde Adolf Rincón de Arellano li impongué la Gran Creu de Beneficència, abans de mamprendre el camí del Cementeri Municipal, a on està soterrada.

En el Palau de la Música hi ha un bust en la seua memòria i una sala en el seu nom. El Palau de les Arts tingué l'encert i la sensibilitat d'incorporar l'imatge de la nostra històrica cantant, la veu més important de la lírica valenciana del segle XX, primorosament pintada per l'artista valencià Pepe Moreno, a tota la promoció de la temporada d'òpera de 2016-2017.

A banda del carrer dedicat en el barri de la Font Santa de València, també ne té un en Borriana.

J. S. P.